

ارتشبد جم، داماد و همدم تبعید رضاشاه درگذشت

بی بی سی: ارتشبد فریدون جم، یکی از نزدیکترین شاهدان حوادث مهم تاریخ معاصر ایران، از تحصیلکرده ترین امیرای ارتش، اولین داماد رضاشاه، همراه و محرم او در تبعید، از معلمان نظامی آخرین پادشاه ایران، رئیس ستاد ارتش شاهنشاهی و دیپلمات، پس از بیش از سی سال دوری از ایران، در لندن درگذشت.

ارتشبد جم که وقتی پدرش نخست وزیر بود و در سن سیو، معتبرترین مدرسه نظامی فرانسه تحصیل می کرد، برای همسری شمس پهلوی دختر بزرگ رضاشاه برگزیده شد و به وطن بازگشت، در ارتش پهلوی تا بالاترین مدارج رفت و پس از آن مانند برخی دیگر از امیران ارتش به عنوان سفیر به خارج از کشور فرستاده شد. از جمله مهمترین خصلتهای ارتشبد جم این بود که به جز نظامی گری علمی، به با کدآمنی نیز شهرت داشت، پس از انقلاب اسلامی که بیشتر رجال و شخصیت های نظام گذشته در رسانه ها با اتهامهای گوناگون روبرو شدند، در اسناد و مآخذ مختلف، از وی جز به درستی یاد نشد. فریدون جم در سال ۱۲۹۳ شمسی در تبریز به دنیا آمد، پدرش محمود جم (مدیرالملک) از مدیران دوره قاجار و به دلیل زیاندانی از اعضای محلی سفارتخانه های اروپایی بود، او بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ وارد دولت شد و بعدها در حکومت رضاشاه پهلوی به ریاست دولت و وزارت دربار رسید.

گزارش رادیویی افشین امیرزاده

ارتشبد جم تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در تهران و پاریس تکمیل کرد و برخلاف میل و اصرار پدرش به دانشکده افسری سن سیر فرانسه رفت.

به گفته خودش، از هشت سالگی عاشق نظام بود، پس از اسم نویسی در دانشکده افسری علاقه ای هم به بازگشت به ایران نداشت و می خواست در ارتش فرانسه خدمت کند. اما در تهران تصمیمهای دیگری برای آینده او گرفته شد؛ رضاشاه که در جستجوی همسران مناسبی برای دخترهایش بود، با دیدن عکس فریدون او را پسندید و به محمود جم، نخست وزیر دستور داد که پسرش را به تهران احضار کند. فریدون جوان با اکراه مجبور به اطاعت امر شد و تحصیلات خود را در دانشکده افسری تهران تکمیل کرد، در سال ۱۳۱۶ با درجه ستوان دومی فارغ التحصیل شد و یک سال بعد با شاهدخت

شمس، خواهر بزرگتر محمدرضا پهلوی ازدواج کرد. سه سال بعد در شهریور ۱۳۲۰ با حمله نیروهای روسیه و بریتانیا به ایران، رضاشاه مجبور به استعفا شد و به همراه بیشتر اعضای خانواده اش از جمله ستوان فریدون جم و همسرش، شمس پهلوی به تبعید رفت. فریدون جم در تمام مدت اقامت رضاشاه در جزیره موریس و ژوهانسبورگ در کنار او بود و روابط عاطفی عمیقی بین این دو بوجود آمد، به طوری که بعدها می گفت که رضاشاه را حتی از پدرش هم بیشتر دوست می داشت.

با مرگ رضاشاه در ژوهانسبورگ در سال ۱۳۲۳ فریدون هم به ایران بازگشت و از آنجا که از ابتدای ازدواج مصلحتی و از پیش ترتیب داده شده اش با شمس، هیچ نوع رضایتی در طرفین وجود نداشت، از او جدا شد و خود را وقف زندگی نظامی کرد. فریدون جم دانشگاه جنگ را در انگلستان گذراند و با درجه سرتیپی فرمانده دانشکده افسری شد. او آن دانشکده را براساس مدل کشورهای غربی به صورت نهاد آموزشی نظامی مدرن و پیشرفته ای درآورد. پس از دانشکده افسری، فریدون جم مدارج فرماندهی را سپری کرد تا با درجه سپهبدی جانشین رئیس (قائم مقام) ستاد بزرگ ارتشگران شد.

در اردیبهشت ماه سال ۱۳۴۸، به دنبال بالا گرفتن اختلافات مرزی ایران و عراق در اروندرود که به برکناری چندتن از فرماندهان ارشد ارتش ایران، از جمله ارتشبد بهرام آریانا رئیس ستاد بزرگ ارتشگران منجر شد، سپهبد فریدون جم به جای او منصوب شد و چند ماه بعد درجه ارتشبدی گرفت. در این مقام هم ارتشبد جم سعی کرد که با استفاده از تجربیات و معلومات نظامی و مدیریتی خود، سازمان ارتش ایران را دگرگون کند و تا حد زیادی هم در این راه موفق شد اما سلسله مراتب نظامی ارتش ایران که فرماندهی عالی آن رسماً و عملاً از آن پادشاه بود و شیوه مدیریتی محمدرضا شاه پهلوی در ارتش به نحوی بود که رئیس ستاد ارتش اختیارات زیادی نداشت و فرماندهان نیروهای مسلح او امر خود را مستقیماً از پادشاه دریافت می کردند. این محدودیت اختیارات حتی در زمینه خریدهای نظامی هم وجود داشت؛ ارتشبد جم بعدها در این باره نوشت: "در آن زمان ستاد بزرگ ارتشگران و رئیس آن، نه در بررسی، نه در انتخاب، نه در سفارش، نه در خرید و نه در ترتیبات مالی خریدها دخالت داشت... من موقعی از خرید

هستصد دستگاه تانک چیفتن مطلع شدم که میهمان رئیس ستاد دفاعی بریتانیا بودم. این نوع کار و فعالیت با روحیه آزاده و مستقلی که ارتشبد جم بدان شهرت داشت و با آموزشهایی که او در فرانسه، بریتانیا و آمریکا دیده بود مطابقت نداشت و او با صراحت ذاتی و استقلال رأیی که داشت نارسائیهای این شیوه فرماندهی را به پادشاه گوشزد می کرد یا به کسانی می گفت که می دانست به گوش پادشاه می رسانند.

سرانجام پس از چند بار برخوردهای کاری با محمدرضا شاه، در تیرماه سال ۱۳۵۰ از ریاست ستاد ارتش برکنار شد و چندماه بعد به عنوان سفیر به اسپانیا رفت. در طول شش سال سفارت در مادرید، ارتشبد جم که اضافه بر فارسی و ترکی آذربایجانی، به زبانهای انگلیسی و فرانسوی هم تسلط کامل داشت، اسپانیایی را چنان فرا گرفت که توانست سروده های فریدون تولی شاعر ایرانی را به آن زبان ترجمه و منتشر کند که در اسپانیا مورد توجه و استقبال فراوانی قرار گرفت.

ارتشبد جم که در سال ۱۳۵۲ از ارتش بازنشسته شد، یک سال قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، دوران سفارتش هم به پایان رسید و به اتفاق همسرش فیروزه و تنها فرزندش کامران مقیم لندن شد و دوران بازنشستگی کامل خود را آغاز کرد اما در دی ماه سال ۱۳۵۷، شاپور بختیار که مقام نخست وزیری ایران را در بحبوحه نا آرامیهای انقلابی پذیرفته بود و به دنبال شخصیتهای خوشنام و محبوبی می گشت که از مسائل حاشیه ای دوران پهلوی دورمانده باشند، از او خواست که سمت وزارت در دولت جدید را بپذیرد.

ارتشبد جم درباره دعوت بختیار و علت نپذیرفتن آن نوشته است: "وقتی که دولت بختیار تشکیل شد، من بازنشسته، بدون شغل و ساکن لندن بودم، ناگهان از تهران شروع شد به تلفن به من که برای تصدی وزارت دفاع بیایید، من مرتب پاسخ رد می

دادم و تلگرامی هم به وسیله سفارت لندن به تهران مخابره کردم که: الف-حکومت بختیار ماندنی نیست. ب-پست وزارت دفاع در ایران، سازمان مسئول بدون اختیار است. پ-هنگامی که جوانتر، حاضرالذہتر و مشتاقتر به خدمت بودم، اعلیحضرت من را مرخص کردند، چرا حالا در این بحران مرا احضار می فرمایند؟ ت-نوشتم نمی خواهم سرخوردگیهای قبلی تکرار شود، اعلیحضرت کار مرا نمی پسندند و بالمآل با ایشان کار من به جایی نمی رسد." با این همه اصرار تهران ادامه یافت و ارتشبد جم بدون آنکه وزارت را قبول کند برای مذاکره با پادشاه به تهران رفت: "صبح جمعه حوالی شش صبح به تهران رسیدم و همان روز ساعت چهار بعدازظهر برای شرفیابی به حضور اعلیحضرت احضار شدم، در همان جلسه پس از دیدن وضع ایشان و اطلاع از تصمیم اعلیحضرت به ترک ایران و صحبت اعلیحضرت در مورد وظایف وزارت جنگ (دفاع) و نداشتن هیچگونه مسئولیت من روشن شد که اعلیحضرت تغییری در تکالیف وزارت جنگ قائل نیستند و فرمودند درغیاب ایشان، نخست وزیر و رئیس ستاد بزرگ ارتشگران مسئول اقداماتند، من هم اجازه بازگشت به لندن را خواستم و حاضر به قبول پستی که باید همه مسئولیتها را تقبل کند ولی بکلی بی اختیار باشد نشدم، بنابراین پس از دیدار با آقای بختیار و تشکر از حسن نظرشان نسبت به خودم به لندن بازگشتم." ارتشبد جم در طول ۳۱ سال زندگی در لندن با اینکه منزلت همواره ملو از میهمانان ایرانی بود که برای دیدنش از نقاط مختلف جهان به لندن می آمدند، خود را به هیچ وجه وارد مسائل سیاسی ایران نکرد اما همیشه در فکر ارتش ایران بود. وی از دیدگاه حقوقی و نظامی به اعلامیه بی طرفی ارتش که در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ صادر شد ایرادها داشت و آن را غیرقانونی و برخلاف مقررات می دانست.

به گفته او گردهمایی بعضی از امیران ارتش در آن روز بحرانی، نه تنها شورای فرماندهی ارتش نبوده، که اختیار تصمیم گیری از سوی کل ارتش را هم نداشته است. در طول ۸ سال جنگ ایران و عراق نیز، ارتشبد جم در فرصتهای مختلف از اقدامات نیروهای مسلح ایران حمایت کرد. مرگ تنها فرزند، ارتشبد جم را دچار مصیبتی بزرگ کرد، بویژه که چند سال بعد همسرش هم دچار عارضه مغزی شد و دو سال پیش در لندن درگذشت. تا سرانجام وی در ۹۴ سالگی در بیمارستانی خارج از شهر لندن در تنهایی و سکوت درگذشت.

شوند. وی از اجرای مراسم «عید قربان»، به عنوان یک حامی حقوق حیوانات نیز شکایت کرد. متن این نامه در فصلنامه ای که بنیاد حمایت از حیوانات وی منتشر می کند نیز به چاپ رسید. یک گروه ضد نژاد پرستی در فرانسه که به نام MIRAP معروف است به استناد اتهاماتی که بریژیت باردو علیه مسلمانان فرانسه وارد کرده است دادخواستی به دادگاه پاریس ارائه داد و خواستار مجازات این هنرپیشه قدیمی شد. در دادگاهی که برای رسیدگی به این شکایت در ماه اپریل تشکیل شد بریژیت باردو شرکت نداشت. دادستان از قاضی مسئول پرونده خواست که وی را به ۲ ماه زندان تعلیقی و پرداخت ۱۵ هزار یورو - معادل ۲۳ هزار و ۹۰۰ دلار محکوم سازد. قوانین فرانسه تبعیض براساس نژاد و مذهب را ممنوع ساخته و ناقضان آن را قابل مجازات می داند. بریژیت باردو که در حال حاضر ۷۳ سال دارد از سال ۱۹۹۷ تاکنون، ۴ بار به اتهام تبعیض نژاد پرستانه در ارتباط با مسلمانان محاکمه و محکوم شده است. وی در دهه ۱۹۷۰ از جهان سینما کناره گرفت و با تأسیس یک بنیاد حمایت حیوانات در این زمینه فعالیت می کند. در حال حاضر بین ۵ تا ۶ میلیون مسلمان در کشور فرانسه زندگی می کنند که حدود ۸ تا ۹ درصد جمعیت این کشور را در بر می گیرند.

حضور نداشت و علت عدم حضور خود در جریان دادرسی را بیماری جسمی اعلام کرد. بریژیت باردو که روزی «بیب جاذبه جنسی جهان» نامیده می شد، در سن ۷۳ سالگی از بیماری «آرتروز» رنج می برد. وی در نامه ای که از طریق وکیل مدافع پرونده اتهامی به دادگاه فرستاد در اعتراض به شکایت سازمان های مدافع حقوق بشر و مخالفت با نژادپرستی و تبعیض، نوشت «نحوه ای که این سازمان ها برای آزار من در پیش گرفته اند، حالم را به هم می زند». وی در این نامه ادامه داده است که تا زمانی که حیوانات را به صورت فعلی می کشند «ساکت نخواهد نشست». «فرانسوا هاوریر کلیجان» وکیل مدافع بریژیت باردو، پس از اعلام رای دادگاه به خبرنگاران گفت که با موکل خود درباره احتمال درخواست تجدید نظر از رای صادره گفتگو خواهد کرد. وی تاکید کرد موکل او در مقام دفاع از حقوق حیوانات ساکت نخواهد شد و افزود بریژیت باردو «فکر می کند که مردم می خواهند او را به سکوت وادار کنند». «بازیگر فیلم معروف ... و خدا زن را آفرید» سال گذشته میلادی با نوشتن نامه ای به نیکلاس کوزی که در آن زمان مقام وزارت کشور فرانسه را دارا بود، مسلمانان فرانسه را منتهم ساخت که این کشور را به «ویرانی» کشانده اند و باید تمامی آنها از فرانسه اخراج

بریژیت باردو به پرداخت «۲۳ هزار دلار» جریمه محکوم شد

است حکم دادگاه را در نشریه سازمان حمایت از حیواناتی که متعلق به خود او است منتشر کند. از طریق همین نشریه بریژیت باردو بارها به نحوه کشتن حیوانات توسط مسلمانان و به ویژه مراسم عید قربان خواستار پایان دادن

«بیب جاذبه جنسی» دهه ۶۰ و هنرپیشه فیلم معروف «... و خدا زن را آفرید» بارها به نحوه کشتن حیوانات توسط مسلمانان به ویژه مراسم عید قربان اعتراض کرده و خواستار پایان دادن به آن در فرانسه شده بود.

واشنگتن - سرویس خبری ایران تایمز: دادگاهی در فرانسه، محبوب ترین هنرپیشه زن تاریخ سینمای این کشور را در زمینه «ترویج نفرت» و «اهانت به مسلمانان» برای پنجمین بار محکوم ساخت. «بیب جاذبه جنسی» سالهای دهه ۱۹۶۰ سینمای جهان محکوم به پرداخت بیش از ۲۰ هزار دلار جریمه شد. دادگاهی که به اتهام بریژیت باردو هنرپیشه معروف سینمای فرانسه در زمینه «ترویج و تشویق نفرت علیه مسلمانان» رسیدگی میکرد، ماه گذشته به کار خود پایان داد و این معروفترین ستاره سینمای دهه ۶۰ را مجرم شناخته و به پرداخت مبلغ (۱۵ هزار یورو) برابر با ۲۳ هزار و ۴۰۰ دلار محکوم ساخت. وی همچنین محکوم به پرداخت مبلغی معادل یکهزار و ۵۵۵ دلار به سازمان MIRAP که یک سازمان ضد نژادپرستی در فرانسه است، شد. به عنوان یک اقدام نمادین وی موظف

Immigration Attorney

فرشاد اوجی

وکیل رسمی دادگاه های فدرال

عضو کانون وکلای مهاجرت آمریکا
عضو کانون وکلای واشنگتن دی سی، فلوریدا و مینه سوتا
عضو کانون وکلای استانبول و ترکیه

Farshad Owji, Esq.

امور مهاجرت خود را با اطمینان خاطر به دفاتر ما واگذار کنید.

تابعیت
پناهندگی سیاسی و مذهبی
اقامت دائم از طریق ازدواج فامیلی، خویشاوندان، شغلی، سرمایه گذاری
ویزا از طریق توریستی، نامزدی، تحصیلی، بیماری، کار و یا سرمایه گذاری

کلیه امور مربوط به اخذ گرین کارت
جلوگیری از اخراج از آمریکا
سرمایه گذاری
بیماری، کار و یا سرمایه گذاری

(866)340-1529

Tel:(415)693-9583 W Fax:(415)693-9584
www.owjilaw.com info@owjilaw.com
473 Jackson Street, Second Floor, San Francisco, CA 94111-1607

به نام خدا

مرکز اسلامی فرهنگی شمال کالیفرنیا

Islamic Cultural Center of Northern California

سازمانی مستقل و غیر انتفاعی و بدون هیچگونه وابستگی سیاسی و تنها با اتکاء به خداوند و کمک های بیدریغ مسلمانان منطقه.

برگزاری مراسم مذهبی و فرهنگی
مراسم عقد و طلاق شرعی، مورد تأیید مراکز دولتی
مراسم شست و شو و به خاکسپاری اسلامی، فروش قبر
تدریس زبان فارسی به کودکان، نوجوانان و بزرگسالان در روزهای شنبه
فروش کتاب های فرهنگی و مذهبی به زبان های فارسی و انگلیسی

تأیید اصلاء

(۵۱۰)۸۳۲-۷۶۰۰
www.iccnc.org
1433 Madison Street, Oakland, CA 94612

تک فود مارکت

الا ایرانی باهوش و زیرک
به ظاهر یک فروشگاه است اما
هر آن جنسی که در ایران نیابی

به یادت نام تک را بسپر اینک
به باطن همچو یک ایران کوچک
بدان در تک تو خواهی یافت بی شک

جمعه ها-شنبه ها و یکشنبه ها با صرف:
جوجه کباب با برنج ۵/۹۹ و کباب کوبیده با برنج ۴/۹۹

ماست موسیر محلی و زعفران اعلاء
(916)944-3188
9045 Fairoaks, Carmichael, CA 95608